

Lausunto kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttamisesta

Kaupunginhallitus 29.05.2023 § 137
928/03.00/2023

Valmistelija kaupunginjohtaja Maria Sorvisto ja talousjohtaja Joonas Yliluoma

Asian taustaa

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja luonnoksista valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen (1393/2022) 7 §:n ja valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen (1392/2022) 5 §:n muuttamisesta. Lausuntoja pyydetään 31.5.2023 mennessä.

Kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedoissa on tullut esiin tilanteita, jotka mahdollisesti vääristävät merkittävästi sote-uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyviä laskelmia. Kuntien raportoimat tiedot eivät kaikilta osin vastaa kustannuksia, jotka palvelujen järjestämiseen menee yhden vuoden aikana. Tämän takia sääntelyä rahoituksen siirrossa huomioon otettavista kustannuksista on tarpeen tarkentaa.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituksen siirron toteutuminen lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvää kustannusta koskevat tiedot otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia.

Siirtolaskelmissa otettaisiin oikaistuina huomioon seuraavat kuntakohtaiset erät silloin, jos erä merkittävästi vääristäisi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta:

- pelastustoimen takautuvat varallaolokorvaukset
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ja muiden sote-yhteistyöorganisaatioiden ja pelastuslaitosten yli- ja alijäämät ja takautuvat yli- ja alijäämät
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot.

Tiedot otettaisiin huomioon kuntien ja kuntayhtymien ja niitä vastaavien hyvinvointialueiden valtiovarainministeriölle toimittaman selvityksen sekä muun muassa taloustietojen raportoinnista ja tilinpäätöksistä saatavan muun selvityksen perusteella. Kuntien ja hyvinvointialueiden selvitystä pyydetäisiin kyselyllä kesäkuun 2023 aikana.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen tilanne

Työtuomioistuin on 16.6.2022 velvoittanut Ylivieskan kaupungin/Jokilaaksojen pelastuslaitoksen maksamaan vuosina 2012–2015 suoritetuista varallaoloista jälkikäteisiä korvauksia. Koko pelastuslaitoksen osuus oli 2 151 640,01 euroa. Ylivieskan kaupungin osuus tästä oli 277 784,35 euroa. Maksut on suoritettu siis vuonna 2022 ja näkyvät vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Ylivieskan kaupunki kävi keskustelua tilintarkastajan kanssa erän kirjanpidollisesta käsittelystä. Pohdintaa käytiin niiden seikkojen välillä, onko kyseessä aikaisempien tilikausien virhe ja sen korjaaminen, vai kyseiselle tilikaudelle kuuluva erä,

jonka maksaminen jälkikäteen johtuu uudesta informaatiosta tai uusista tapahtumista. Ylivieskan kaupunki on kirjannut menon vuoden 2022 tilikauden menoksi, eikä aikaisempien tilikausien virheen korjaamiseksi, koska tulkinta siitä, onko varallaolo ollut varsinaista työaikaa vai varallaoloa, on muuttunut tuomioistuinkäytännön myötä vuosien varrella, eikä näin ollen ole ollut kyse virheestä, joka olisi tullut havaita jo kyseisten menneiden tilikausien tilinpäätöksen vahvistamishetkellä.

Ylivieskan kaupungilla/Jokilaaksojen pelastuslaitoksella on vireillä useita riitautuksia menneiden vuosien varallaoloista. Osa riitautuksista koskee pääasiassa vuosina 2017–2021 suoritettuja varallaoloja, koska Jokilaaksojen pelastuslaitos on päättänyt luopua varallaoloista vuoden 2021 loppuun mennessä. Muutamassa yksittäisessä tapauksessa varallaoloja on tehty vielä keväällä 2022. Työtuomioistuimessa on vireillä vielä myös riitautuksia vuosina 2012–2017 tehdyistä varallaoloista. Ylivieskan kaupunki on tehnyt asiassa asiantuntija-apua käyttäen oikeudellisen arvion ja päättänyt tekemään näillä perusteluilla pakollisen varauksen vuoden 2022 tilinpäätökseen. Tilintarkastajan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella on päädytty siihen ratkaisuun, että jokainen Jokilaaksojen pelastuslaitoksen jäsenkunta tekee varauksen omasta osuudestaan. Ylivieskan kaupungin osuus pakollisesta varauksesta on 322 199,50 euroa (koko pelastuslaitoksen laskennallinen osuus on 2,45 milj. euroa). Mikäli tämän koko summa olisi osana vuoden 2022 toimintamenoja, vääristäisi se merkittäväällä tavalla valtionosuuksien jakoa kunnan ja hyvinvointialueen välillä, koska riitautukset koskevat pääosiltaan menneitä vuosia ja maksuvelvoitteen toteutuminen on epävarma.

Tässä lausunnossa tuodaan esille Ylivieskan kaupungin kirjanpidollinen käsittely asiassa, kukin jäsenkunta vastaa omalta osaltaan erien kirjanpidollisesta käsittelystä.

Esittelijä	kaupunginjohtaja Maria Sorvisto
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa asiassa esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Hyväksyttiin.